

ĆWICZENIE 1

HISTORIA

CO BY BYŁO, GDYBY?

S – 19
CZĘŚĆ OPISOWA

Ćwiczenie to pozwala uczniom i uczennicom poznać wpływ odkryć geograficznych na kulturę i gospodarkę dwóch krajów obecnie zaliczanych do krajów globalnego Południa: Bangladeszu – od lat jednego z najuboższych krajów na świecie – oraz Brazylii, której gospodarka oparta jest w dużej mierze na eksploatacji puszczy amazońskiej. Umożliwia spojrzenie na historię jako na proces. Ważne, by ćwiczenie pomogło uczniom i uczennicom myśleć przyczynowo-skutkowo.

Przedmiot: historia

Realizowany zapis podstawy programowej:

16. Wielkie odkrycia geograficzne.
2. Uczeń ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz ich znaczenie dla Nowego Świata.

Cele ćwiczenia:

Uczeń/uczennica:

- ➔ zna fakty z historii Bangladeszu i Brazylii sprzed wielkich odkryć geograficznych i po nich;

- ➔ analizuje, jak obecność Europejczyków wpłynęła na historię i na życie społeczno-gospodarcze Bangladeszu i Brazylii;
- ➔ ocenia wpływ odkryć na obecną sytuację Bangladeszu i Brazylii.

Instrukcja dla nauczyciela:

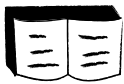
1. Podziel uczniów na czteroosobowe grupy. Połowie grup rozdaj kartę A z informacjami dotyczącymi Brazylii, połowie – kartę B z informacjami dotyczącymi Bangladeszu.
2. Poproś, by uczniowie zapoznali się z danymi na karcie. Na osi czasu zaznaczone są wydarzenia i fakty sprzed wielkich odkryć geograficznych i po nich. Zadaniem uczniów i uczennic jest umieszczenie na osi wydarzeń i faktów podanych w ramce.
3. Po wykonanym zadaniu poproś grupy pracujące z kartą A o połączenie się z grupami pracującymi z kartą B i porównanie swoich zapisów na osi.
4. Następnie zapytaj, jak, zdaniem uczennic i uczniów, wyglądałyby współczesne Brazylia i Bangladesz, gdyby nie zostały „odkryte” przez Europejczyków. Poproś grupy o wspólne omówienie tego zagadnienia, a następnie przedstawienie wniosków na forum. Wnioski z dyskusji zapisz na tablicy, a także poproś uczniów o zanotowanie ich w zeszytcie.

CO BY BYŁO, GDYBY?

Karta pracy A - Brazylia

XIV w.	Rdzenni mieszkańcy funkcjonują w zorganizowanych federacjach plemiennych.
1500 r.	
XV w.	
XVI w.	Rdzenna ludność masowo umiera wskutek chorób przywiezionych przez przybyszów z Europy (m.in. grypy, ospy, gruźlicy) oraz z powodu niewolniczej pracy na plantacjach.
XVI w.	Portugalczyki dokonują zaboru ziemi i przekazują ją na własność portugalskiej arystokracji.
XVI w.	
XVII w.	Kolonizatorzy wycinają ogromne połacie lasu pod plantacje trzciny cukrowej i hodowlę bydła. Cukier trzcinowy staje się głównym towarem eksportowanym do Europy.
XVIII w.	Portugalczyki odkrywają bogate złoża złota, rozpoczyna się tzw gorączka złota. Drogocenny kruszec jest wysyłany do Portugalii.
XVIII w.	
XIX w.	Wybucha wojna z Portugalią o niepodległość Brazylii.
1888 r.	Nowe władze znoszą niewolnictwo.
XX w.	Nowe obszary lasów są wycinane pod przemysłową produkcję soi na pasze dla zwierząt hodowlanych w Stanach Zjednoczonych.
XX w.	
XX w.	
XX w.	70% mieszkańców dzielnic nędzy, tzw. faveli, to osoby czarnoskóre.
Koniec XX w.	Brazylia staje się jedną z najszybciej rozwijających się gospodarek na świecie.
XXI w.	Brazylia jest największym na świecie producentem biopaliw z trzciny cukrowej.
XXI w.	

S-20
KARTA PRACY

- ➔ Na skutek wielowiekowej eksploatacji i wycinania lasów liczne gatunki zwierząt i roślin są zagrożone wyginięciem.
- ➔ Katolicycy misjonarze przywiezieni przez „odkrywców” rozpoczynają działalność misyjną i „nawracają” rdzennych Indian.
- ➔ Tysiące hektarów lasów zostaje wyciętych pod plantacje kawy na eksport.
- ➔ Handlarze uprowadzają z Afryki pierwszych 20 milionów niewolników.
- ➔ W kraju panuje chaos, targają nim przewroty i rewolty, dochodzi do zamachów stanu.
- ➔ Język portugalski staje się językiem urzędowym Brazylii; ¾ populacji to rzymscy katolicy.
- ➔ Portugalczyk Pedro Álvares Cabral „odkrywa” Brazylię.

Karta pracy B – Bangladesz

VI w.	Mieszkańcy terytorium dzisiejszego Bangladeszu są zorganizowani w królestwa. Królestwa prowadzą handel międzynarodowy z odległymi krajami.
VIII w.	
XII w.	Na teren dzisiejszego Bangladeszu przybywają muzułmanie i zaczyna się tam szerzyć islam.
XV w.	
Koniec XV w.	Portugalscy misjonarze i kupcy „odkrywają” Bengal.
XVI w.	
XVI w.	W Bengalu rozpoczynają się nieformalne rządy prywatnej firmy – Brytyjskiej Kompanii Wschodniej.
XVII w.	Bengal staje się kolonią brytyjską. Ziemie należące do Bengalczyków są przeznaczane na plantacje na potrzeby eksportu do Europy. Rozpoczyna się masowa eksploatacja ludzi i zasobów naturalnych.
XIX w.	Zapisy prawne wprowadzone przez Brytyjczyków dyskryminują lokalną ludność w kontaktach z nimi.
XIX w.	
Początek XX w.	Kolonizatorzy zaczynają wspierać ugrupowania muzułmańskie.
XX w.	Kolonizatorzy, zgodnie z zasadą „dziel i rządź”, podsycają wzajemną niechęć między grupami Hindu a muzułmanami.
XX w.	Następuje podział kraju; powstaje Bangladesz; nasilają się nastroje nacjonalistyczne.
Lata 70. XX w.	Na skutek wojny 10 milionów uchodźców ucieka do Indii.
XX w.	W ciągu 30 lat kraj nawiedzają niespotykane do tej pory powodzie; z powodu podnoszącego się poziomu wody coraz większe połacie ziemi nie nadają się do zamieszkania i uprawy.
XXI w.	
XXI w.	
XXI w.	Bangladesz jest jednym z najbiedniejszych krajów świata.

S-21

KARTA PRACY

- ➔ Miliony uchodźców klimatycznych opuszczają kraj.
- ➔ Odbywają się pierwsze wybory demokratyczne; powstają pierwsze ośrodki akademickie.
- ➔ Kraj nawiedzają pierwsze klęski głodu, ofiarami są Bengalczycy.
- ➔ W kraju brak jest stabilności politycznej, nasilają się problemy ekonomiczne, wojsko walczy o władzę.
- ➔ Do Bangladeszu przybywają Holendrzy i Anglicy. Rozpoczyna się spór, kto będzie dominował w Bengalu i czerpał korzyści z „odkrytego” kraju.
- ➔ Panujący władcy prowadzą wielkie projekty inżynierskie i melioracyjne, dzięki którym nawadniane są pola. Żyzna ziemia Bangladeszu daje obfite plony.
- ➔ Muzułmańscy ekstremiści dokonują zamachów bombowych i przeprowadzają ataki terrorystyczne.

ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

Karta pracy A - Brazylia

XIV w.	Rdzenni mieszkańcy funkcjonują w zorganizowanych federacjach plemiennych.
1500 r.	Portugalczyk Pedro Álvarez Cabral odkrywa Brazylię
XV w.	Katoliccy misjonarze przywiezieni przez „odkrywców” rozpoczynają działalność misyjną i „nawracają” rdzennych Indian.
XVI w.	Rdzenna ludność umiera masowo na choroby przywiezione przez przybyszów z Europy (m.in. grypę, ospę, gruźlicę) oraz wskutek niewolniczej pracy na plantacjach.
1549 r.	Handlarze uprowadzają z Afryki pierwszych z 20 milionów niewolników.
XVI w.	Portugalczyki dokonują zaboru ziemi i przekazują ją na własność portugalskiej arystokracji.
XVII w.	Kolonizatorzy wycinają ogromne połacie lasu pod plantacje trzciny cukrowej i hodowlę bydła. Cukier trzcinowy staje się głównym towarem eksportowanym do Europy.
XVIII w.	Portugalczyki odkrywają bogate złoża złota, rozpoczyna się tzw. gorączka złota. Drogocenny kruszec jest wysyłany do Portugalii.
XVIII w.	Tysiące hektarów lasów zostaje wyciętych pod plantacje kawy na eksport.
XIX w.	Wybucho wojna z Portugalią o niepodległość Brazylii.
1888 r.	Nowe władze znoszą niewolnictwo.
XX w.	Nowe obszary lasów są wycinane pod przemysłową produkcję soi na paszę dla zwierząt hodowlanych w Stanach Zjednoczonych.
XX w.	Język portugalski staje się językiem urzędowym Brazylii; ¾ populacji to rzymscy katolicy.
XX w.	W kraju panuje chaos, targają nim przewroty i rewolty, dochodzi do zamachów stanu.
XX w.	70% mieszkańców dzielnic nędzy, tzw. faveli, to osoby czarnoskóre.
Koniec XX w.	Brazylia staje się jedną z najszybciej rozwijających się gospodarek na świecie.
XXI w.	Brazylia jest największym na świecie producentem biopaliw z trzciny cukrowej.
XXI w.	Na skutek wielowiekowej eksploatacji i wycinania lasów liczne gatunki zwierząt i roślin są zagrożone wyginięciem.

S-22

KARTA PRACY

ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

Karta pracy B - Bangladesz

VI w.	Mieszkańcy terytorium dzisiejszego Bangladeszu są zorganizowani w królestwa. Królestwa prowadzą handel międzynarodowy z odległymi krajami.
VIII w.	Odbывают się pierwsze wybory o charakterze demokratycznym, powstają pierwsze ośrodki akademickie.
XII w.	Na teren dzisiejszego Bangladeszu przybywają muzułmanie i zaczyna się tam szerzyć islam.
XV w.	Panujący władcy prowadzą wielkie projekty inżynieryjne i melioracyjne, dzięki którym nawadniane są pola. Żyzna ziemia Bengalu daje obfite plony.
Koniec XV w.	Portugalscy misjonarze i kupcy „odkrywają” Bengal.
XVI w.	Do Bengalu przybywają Holendrzy i Anglicy. Rozpoczyna się spór o ustalenie, kto będzie dominował w Bengalach i czerpał korzyści z „odkrytego” kraju.
XVI w.	W Bengalach rozpoczynają się nieformalne rządy prywatnej firmy – Brytyjskiej Kompanii Wschodniej.
XVII w.	Bengal staje się kolonią brytyjską. Ziemie należące do Bengalczyków są przeznaczane na plantacje na potrzeby eksportu do Europy. Rozpoczyna się masowa eksploatacja ludzi i zasobów naturalnych.
XIX w.	Zapisy prawne wprowadzone przez Brytyjczyków dyskryminują lokalną ludność w kontaktach z nimi.
XIX w.	Kraj nawiedza pierwsza klęska głodu, ofiarami są Bengalczycy.
Początek XX w.	Kolonizatorzy zaczynają wspierać ugrupowania muzułmańskie.
XX w.	Kolonizatorzy, zgodnie z zasadą „dziel i rządź”, podsycają wzajemną niechęć między grupami Hindu a muzułmanami.
XX w.	Następuje podział kraju, powstaje Bangladesz, nasilają się nastroje nacjonalistyczne.
Lata 70. XX w.	W kraju brak jest stabilności politycznej, nasilają się problemy ekonomiczne, wojsko walczy o władzę.
Lata 70. XX w.	Na skutek wojny 10 milionów uchodźców ucieka do Indii.
XX w.	W ciągu 30. lat kraj nawiedzają niespotykane do tej pory powodzie; z powodu podnoszącego się poziomu wody coraz większe połacie ziemi nie nadają się do zamieszkania i uprawy.
XXI w.	Muzułmańscy ekstremiści dokonują zamachów bombowych i przeprowadzają ataki terrorystyczne.
XXI w.	Miliony uchodźców klimatycznych opuszczają kraj.
XXI w.	Bangladesz jest jednym z najbiedniejszych krajów świata.

S-23

KARTA PRACY

